

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

§.III. Qui ad Concilium Provinciale vocandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Metropolitani vicinæ Provinciæ, cum aliquantis ejus Suffraganeis, majorque Synodus, sub Primatu, celebranda; ut, in illa judicetur, quod rectum videbitur. C. I. 2. 3. 4. 5. CAUS. VI. QUÆST. IV.

2. Quod semel in Synodo Particulari constitutum est, non est, nisi in majori, retractandum. C. 6. CAUS. VI. QUÆST. IV.

3. Presbyteri, aliique inferiores Clerici, à Conciliis Provincialibus provocantes, ad alia ejusdem Regionis, vel Nationis, Concilia appellare tenebantur. C. 34. CAUS. XI. QUÆST. III.

4. Injusta Episcopi damnatio, in Synodo facta, tamquam irrita, in alia Synodo est retractanda. C. 35. CAUS. XI. QUÆST. III.

5. Restituta à majori Synodo, contra injustam minoris Sententiam, insignia Ordinis, à quo depositus erat, in illa tradi debebant eo modo, quo in suscipiendo illo ordine acceperat. C. 65. CAUS. XI. QUÆST. III.

6. Natæ, extrâ Provinciam, Primati, ut Metropolitanano subditam, suam tamen intrâ ditionem, Causæ, ipsius cognitioni non subjacent, nisi in secunda Instantia; easque nequit in Synodo Primaliali tractare, nisi jam tractatæ in Concilio Provinciali, per Appellationem ad ipsum deferantur. C. I. CAUS. VI. QUÆST. III.

7. Primatis est, non aliorum Diœceseos, sive Primatiæ, Episcoporum, in Synodo Primaliali, judicare de Causis, propter quas Episcopus deponendus est, vel Episcopatu renunciare debet. C. 3. CAUS. VI. QUÆST. III.

8. Cùm Concilia Particularia inter se dissident, præferenda sunt aliis, quorum major est autoritas. C. 28. DIST. L. C. II. §. in fine CAUS. XXIII. QUÆST. II.

9. Si Episcopus damnatus in Synodo Provinciæ suæ, ad Papan appellet, potest iste causam retractandam remittere alteri Concilio, quod, ut possit prioris Sententiam reformare, debet esse in propria autoritate majus, nisi ex commissione judicet; quo casu erit tantum majus, aliena autoritate. C. 35. CAUS. II. QUÆST. VI. C. 7. CAUS. VI. QUÆST. IV.

§. I.

A quo Provinciale Concilium sit convocandum?

Præquam quæsitum in hoc §. I. circâ Concilium Provinciale, decidatur, indicanda sunt Juris Canonici loca, quæ de illo Concilio loquuntur, ac è quibus potissimum hauriemus, quæ de illo dicturi sumus. Sunt ergo ista: DIST. XVIII. tota QUÆST. III. & IV. CAUS. VI. C. 25. de Accusat. C. 2. SESS. XXIV. de Ref.

REGULA UNICA.

Solus est Metropolitanus Concilium Provinciale convocare, nisi sit legitime impeditus, quo casu, ad Coepiscopum seniore id pertinet. C. 8. DIST. XCII. C. I. DIST. XCVI. Exceptio legitur in cit. C. 2. SESS. XXIV.

RATIO. Ecclesiæ Provinciali est Episcopus, cujus caput est Metropolitanus. Capitis est autem convocare Corpus, in quod Jurisdictionem habet.

Hinc Concilium Provinciale integrum & perfectum non habetur, cui non interest Metropolitanus, C. 8. DIST. XCII.

Hinc irritum declaratur, quod in Concilio, sine Metropolitanis autoritate coacto, ab Episcopis Provincia tentatur. C. I. DIST. XCVI. §. quod si.

§. II.

Quo tempore convocandum sit Concilium Provinciale.

REGULA.

Circâ Tempus, quo Concilium Provinciale convocandum est, variant Canones in Corpore Juris inserti: Quæ diversa habent, ad tria reducuntur.

Prima pars *Regulæ* patet ex secunda: ista verò, cùm sit, quoad vim, negativa, probari nequit, nisi solutione eorum, quæ opponi possunt, qualia nulla occurrunt.

1. Jubent, ut bis in anno convocetur, idque omnes, à *Can. 36. Apost. usque ad Sextam* Synodum Generalem.

2. Hæc Synodus permittit, ut semel tantum in anno convocetur; quod renovatur à *Septima* Synodo Generali, pluribusque post sæculis, ab *INNOC. III. in Concilio Later. IV.*

Denique, Concilium *Trident.* præcipit, ut saltem quolibet triennio, celebretur.

Quoad *Primum*, lege *Canonem 36. Apost. C. 2. 3. 4. 6. 15. & DIST. XVIII.* in quibus videbis, jam à primis sæculis, in quibus conditi creduntur Canones Apostolici jussu fuisse, ut bis in anno Concilium Provinciale celebraretur. Deindè, idem præceptum à Conciliis *Nicano, Calcedonensi, & Antiocheno*, ac à *Martino Bracar.*

Quoad *Secundum*, lege *C. 7. ejusdem DIST. XVIII.* in quo *VII. Synodus Generalis* dicit, se innovare, quod *VI. indulerat*, ut Concilium Provinciale semel in anno convocaretur; & *C. 25. de Accus.* ubi *Innoc. III.* in *Concil. Later.* Metropolitanis injungit, ut, juxta vetus Sanctorum Patrum institutum, Concilium Provinciale singulis annis celebrent.

Quoad *Tertium*, vide *C. 2. SESS. XXIV.* in quo *Conc. Trid.* præcipit, ut, sicubi omissa sint Concilia Provincialia, renoventur, & quolibet triennio celebrentur.

Nota obiter, quosdam ex citatis *Canonibus* determinasse, in qua Anni parte celebranda sint Concilia Provincialia: nam *Conc. Nic.* injunxerat, ut unum antè Quadragesimam, aliud circâ Autumnum celebrarentur. *Conc. Antioch.* jusserat, ut unum tempore medio, inter Paschæ & Pentecosten, aliud verò Idibus Octobris convocarentur, Concilium verò *Trident.* præcepit, ut ista Concilia, post Octavam Paschæ, aliove commodiori tempore, juxta Provinciæ morem, celebrentur. Hujus Decreti executio variis Edictis in Gallia præcepta est; Nempè *Edictum Melodunense 1580.* *Edictum 1610.* & *Declaratio 1646.* sed ab An. 1624. nullum ibi celebratum Concilium Provinciale, quod hoc nomine dignum ab omnibus censetur.

Instit. ad Jus Eccles. p. 25. Tom. 2.

§. III.

Qui ad Concilium Provinciale vocandi.

Hujus quæstionis decisioni præmittendum est, posse quem ad Concilia vocari, ut judicet; vel, ut judicetur; vel, ut, quæ sua refert, exponat, & audiat; vel, ut, suo alios consilio juvet.

REGULA I.

Soli Episcopi Provinciales vocandi sunt, ut Judices, ad Concilium Provinciale: sed, ut judicandi, quilibet Clerici, etiam Episcopi, modò sint Provinciæ subditi; imò & Laici, si de Clericis conquerantur.

Prima Pars patet 1. Ex eo, quòd Concilium Provinciale à *S. LEONE* vocetur Concilium Episcopale. 2. Ex eo, quòd Concilium *Antiochenum* loquens de vocandis ad illud Concilium solum meminit Episcoporum.

coporum Comprovincialium. 3. Concilium *Calcedonenſe* illud vocat Concilium Episcoporum. 4. *Martin Brach*. Concilium *Antiochenum* referens, licet ſuo ſæculo accommodet, ſuos tamen Episcopos, inter vocandos ad Concilia Provincialia, annumerat. 5. Synodus VII. monens Patres Concilii Provincialis, quid agere debeant, dum celebratur, ſolos nominat Episcopos. 6. *Concil. Later.* injungens Metropolitanis, ut Concilia celebrent Provincialia, his verbis exprimit quod jubet: *Metropolitani cum Suffraganeis ſuis non omittant Concilia Provincialia celebrare.*

Oppones contra primam probationem; citatum *Concil. Later.* Synodum Diœceſanam vocare, Synodum *Episcopalem* . . . ſed reſpondetur: Concilium vocari poſſe *Episcopale*, vel ab Episcopo convocante, vel ab Episcopis convocatis, illudque componentibus: Synodum autem Diœceſanam à *Concil. Later.* vocari *Episcopalem*, primo modo; Concilium verò Provinciale, *Episcopale* nuncupari à S. LEONE, ſecundo modo: idque quia, ſi à convocante denominaret illud, Concilium Archiepiscopale vocitaret.

Oppones iterum contra omnes, Concilium Tridentinum inſinuare, alios quam Episcopos vocandos, ut Judices, ad Concilium Provinciale; cum jubeat, ut, non ſolum Episcopos, ſed & alii, qui de jure, vel conſuetudine, intereſſe debent, eidem interſint . . . Verum, reſpondetur: alios ab Episcopis, qui Concilio iſti intereſſe debent, non intereſſe, ut judices, ut docet Concilium *Burdigal. BOCHEL. Lib. V. Tit. ult. C. 6. 1582.* quod, ſicut & alia ejuſdem temporis, celebratum eſt ad exequendum Concilii *Tridentini* Decretum, circa Concilia Provincialia, quodque ideò audiendum eſt, ut optimus hujus loci oppoſiti interpres.

Secunda & tertia *Regulæ* pars patent: 1. Ex C. 4. *DIST. XVIII.* ubi Concilium *Antiochenum* dicit, Presbyteros, Diaconos præſentes eſſe Concilio Provinciali, & omnes qui exiſtimant ſe læſos, Synodicam expectare Sententiam. 2. Ex *Cap. 46. CAUS. XI. QUÆST. I.* in quo Clericus habens cauſam contra Episcopum, in Concilio Provinciali, judicandus dicitur: 3. Ex *Cap. 2. 4. 5. 30. 35. CAUS. XI. QUÆST. III.* ubi legitur, conquerentem de Episcopo, Synodum Provincia debere interpellare. 4. Ex *Cap. 6. 7. CAUS. XI. QUÆST. III.* ubi Episcopus, in Synodo depositus, reſtitui in alia Synodo vetatur, ſi divina antè reſtitutionem, præſumpſerit celebrare. 5. Ex *Cap. 43. CAUS. XI. QUÆST. III.* ubi ſine diſtinctione, excommunicat in Concilia delinquentes, tribus Caſibus, quorum primus eſt eorum, qui vocati nolunt venire; 2. illorum, qui venientes, obedire nolunt. 3. Horum, qui, antè finitam cauſa ſua examinationem, abeunt.

REGULA II.

Ad Concilium Provinciale vocanda ſunt Capitula Eccleſiarum Cathedralium, tam ut jura ſua defendant, quam, ut Episcopos ſuis juvent conſiliis in deciſionibus. C. 10. *de his, quæ ſunt à Prælat. &c.*

Hoc Caput non eſt *Innocentii III.* ſed *Honorii III.* vide *CIRONIUM* in illud.

§. IV.

Quæ cauſa à veniendo ad Concilium Provinciale vocatos eximant.

REGULA I.

Cauſæ omnes, quæ, à veniendo ad Concilium vocatos, eximunt, reducuntur ad Impotentiam, vel abſolutam, vel moralem. C. 5. *DIST. XVIII.*

RATIO. Sunt quatuor tantum hujusmodi cauſæ, nempe.

1. Aetas. C. 10. *ead. DIST.*

2. Aegritudo. *ibid.*

3. Gravior neceſſitas, qualis, quæ quis in captivitate, vel in carcere detinetur. *ibid. C. 9. 13. ead. DIST.*

4. Transfretandi periculum, aliudve ſimile, quale naſci poteſt ex inobſervantia Regiæ præceptionis, id expreſſe, vel tacite vetantis. C. 2. *SESS. XXIIV. C. 13. DIST. XVIII.*

Prima autem, ſecunda, & quarta harum cauſarum reducuntur ad Impotentiam Moralem, qualis eſt eorum, qui aliquid facere non poſſunt ſine gravi vitæ periculo, cui ſeſe objicere non tenentur. Hæc Impotentia moralis dicitur, quia non eſt re, ſed prudenti hominum opinione, eſſe judicatur. Tertia verò ad Impotentiam Abſolutam, quæ intelligitur ea, quæ eſt in his, qui rem aliquam nequam facere poſſunt.

§. V.

Ad quid teneantur Episcopos, qui vocati ad Concilium Provinciale venire nequeunt?

REGULA UNICA.

Duo tantum, circa illud, Jus Canonicum præcipit,

1. Ut excuſationes ſuas litteratoriè conſcribant. C. 10. *DIST. XVIII.*

2. Ut mittant Legatum, ſuſcepturum quidquid Concilium ſtatuert. C. 9. *ead. DIST. C. 3. CAUS. V. QUÆST. IV.*

§. VI.

Quæ pœna Episcoporum ad Concilium Provinciale venire nolentium?

REGULA I.

In hujusmodi Episcopos, una tantum in Corpore Juris Canonici exprimitur pœna; nempe, excluſio à Comprovincialium Communionem, uſque ad futurum Concilium, in quo non recipiuntur, niſi fuerint prius abſoluti: alia verò indigitatur.

Prima Partis RATIO eſt: è Canonibus in Corpore Juris incluſis, ſoli Canones 10. 12. 13. 14. *DIST. XVIII.* meminere pœnæ, in Episcopos, Concilio aſſeſſe injuſtè nolentes, præſcripta: Pœna autem, quam expriment, eſt ea ſola, de quibus *Regula.* Nota obiter, circa hanc pœnam 1. Illam eſſe Excommunicationem partialem, quæ, Episcopo reo, Communionem ſua Eccleſiæ relinquens, aliarum Eccleſiarum ejuſdem ac ſua Provincia, Communionem privabat.

2. Hanc Excommunicationem eſſe *lata Sententiæ*, ut hac locutione patet, *alienum à fratrum Communionem ſe agnoſcat*: quæ indicat Cenſuram *lata Sententiæ*.

3. Inuſitatum eſſe nunc hoc Excommunicationis genus, niſi inter innovatos à Concilio Tridentino, circa hanc rem, Canones citati includantur; quo caſu erit uſitatum, quoad legem, ſed inuſitatum, quoad executionem; cum Decretum Concilii Tridentini proindeque pœnæ, quibus munitur, non ſit in uſu: hoc enim ævo: duo tantum noſcuntur Excommunicationum genera; nempe Excommunicatio *Minor*, quæ Sacrorum participatione privat, & Excommunicatio *Major*, quæ ab omni Communionem Sacra excluſit, inſuperque ſimul & civili magna ex parte.

Secundæ Partis RATIO: Inter innovatos à Concilio Tridentino Canones, circa vocatos ad Concilium

lium